

EAPC - Novetats en matèria de Seguretat Social

Comentari sobre poligàmia i pensió de viduïtat (Sentència del TSJ d'Andalusia, Màlaga, de 18 de juny de 2015)

14-04-2016

En la legislació civil espanyola general i en totes les legislacions forals, el matrimoni és un contracte únic que vincula dues persones, sense possibilitat que una mateixa persona pugui realitzar vàlidament un contracte de matrimoni quan ja en té un en vigor. No obstant això, en molts països la poligàmia és una realitat reconeguda legalment i produeix efectes jurídics.

S'ha plantejat repetidament la qüestió del tractament jurídic que s'ha de donar a la pensió de viduïtat a Espanya en els casos en què el causant és casat, vàlidament segons la legislació del seu país, amb diverses persones en el moment de la seva mort.

A vegades, el dret internacional ha tractat aquesta qüestió, com passa amb els convenis sobre Seguretat Social entre Espanya i el Marroc (1979) i entre Espanya i Tunísia (2001). En el primer es va establir que "la pensió de viduïtat causada per un treballador marroquí ha de ser distribuïda, si escau, a parts iguals i definitivament entre les que resultin ser, d'acord amb la legislació marroquina, beneficiàries d'aquesta prestació", mentre que en el segon es diu que "en cas que hi hagi més d'una vídua amb dret, la pensió de supervivència s'ha repartir entre elles a parts iguals". Per tant, en aquests casos la pensió es reparteix entre les vídues existents en el moment del fet causant, i a més es fa a parts iguals entre totes elles, amb independència del temps de convivència matrimonial en cada cas.

Malgrat aquestes normes, la Seguretat Social aplica el principi d'ordre públic recollit a l'article 12.3 del Codi civil ("en cap cas és aplicable la llei estrangera quan sigui contrària a l'ordre públic"), i nega els drets de la vídua del segon i ulteriors matrimonis. No obstant això, els nostres tribunals han resolt la qüestió de diferent manera en algunes ocasions.

D'una banda, les sales contencioses administratives del Tribunal Suprem i de l'Audiència Nacional han conclòs que la poligàmia és contrària a l'ordre públic a Espanya perquè pressuposa la desigualtat entre dones i homes, així com la submissió d'aquelles a aquests, i que qui té aquest règim familiar "no satisfà el requisit del suficient grau d'integració a la societat espanyola necessari per adquirir la nacionalitat" (entre d'altres, Sentència de l'Audiència Nacional, Sala Contenciosa Administrativa, de 4 de juny de 2009, i sentències del Tribunal Suprem, Sala

Contenciosa Administrativa, de 14 de juliol de 2009 i de 4 de juliol de 2011). No obstant això, les sales socials de diferents tribunals superiors de justícia no han mantingut aquesta línia única, ja que si bé algunes vegades han negat drets a les pensions de viduïtat derivades de la poligàmia (entre d'altres, STSJ de Catalunya de 30 de juliol de 2003), en d'altres han reconegut aquests drets sobre la base dels convenis internacionals subscrits per Espanya, aplicant el criteri de distribució igualitari (entre d'altres, STSJ d'Andalusia, Màlaga, de 30 de gener de 2003) o el de proporcionalitat amb el temps de durada de cada matrimoni (entre d'altres, STSJ de Galícia de 2 d'abril de 2002).

La [Sentència del TSJ d'Andalusia, Màlaga, de 18 de juny de 2015](#) ha avivat la polèmica sobre aquesta qüestió, en reconèixer el dret a la pensió de jubilació de la segona esposa d'un causant marroquí, perquè ha entès que el matrimoni bígam era legítim d'acord amb la llei personal dels cònjuges, i que el fet que aquest segon matrimoni sigui nul a Espanya no vol dir que no hagi existit.

Jorge Pérez Pérez

Doctor en dret. Delegat de la DE de la Inspecció de Treball i Seguretat Social. Professor UAB.
Director del Postgrau en Ocupació